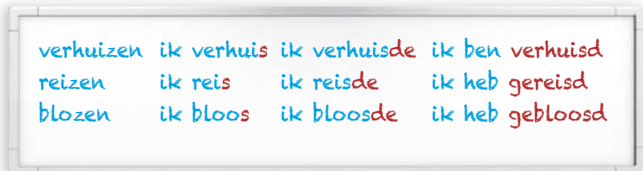

Verleden tijd en voltooid tijd van klankvast werkwoord met -zen (verhuisd)

VOORBEREIDING

Lees de informatie over de werkwoorden in hoofdstuk 3 van de algemene handleiding en bekijk het instructiefilmpje van de werkwoorden. Schrijf op het bord:

OPFRISSEN

Tremawoord

De kinderen noemen om de beurt een tremawoord. Het ene kind noemt het woord. Het andere kind noemt de bijbehorende regel.

Categorieën

Wijs op de categoriekaart een aantal recent aangeleerde categorieën aan. De kinderen noemen de regel bij elke categorie en geven een voorbeeldwoord. Wissel individuele beurten af met in koor oefenen.

Klankgroepenwoord

Oefen onderstaande woorden. Een kind verwoordt de stappen. Schrijf tegelijkertijd met het verwoorden mee op het digibord. De kinderen schrijven mee in hun schrift. Ze noemen ook de andere categorie(ën) in het woord.

- Noord-Holland. (Samenstelling met koppelteken. 1^e woord: Noord. Oor-woord. Langermaakwoord. Koppelteken. 2^e woord: Holland. Klankgroep **Ho**. Laatste klank **o**. Korte klank. En dan schrijf ik de **l** dubbel. Langermaakwoord.)
- verrassend. (Voorvoegsel. Klankgroep **ra**. Laatste klank **a**. Korte klank. En dan schrijf ik de **s** dubbel. Langermaakwoord.)

Werkwoorden

Zeg de volgende werkwoorden en een kind zet ze in de verleden tijd en noemt de werkwoordregel.

- **hij wacht.** (hij wachtte)   – **hij besteedt.** (hij besteedde)
- **hij spaart.** (hij spaarde)   – **hij voldoet.** (hij voldeed)

Kijk voor de werkwoordregels op de regelkaart werkwoorden.

INSTRUCTIE

Vertel de kinderen dat ze vandaag klankvaste werkwoorden met -zen in de verleden tijd en in de voltooid tijd leren zetten. Zeg de regel die bij de klankvaste werkwoorden in de verleden tijd hoort:

Bij klankvaste werkwoorden in de verleden tijd schrijf ik stam + te(n) of de(n). Bespreek dit met het werkwoord *verhuizen*.

Bepaal de stam van dit werkwoord: ik verhuis.

Doel

- Leren schrijven van de verleden tijd en voltooid tijd van het klankvast werkwoord met -zen (verhuisd).

Om te bepalen of je een werkwoord in de verleden tijd met -te(n) of -de(n) schrijft, gebruik je de medeklinkers van 't kofschip-X.

1 *verhuizen* - Wat is de laatste letter van het hele werkwoord zonder -en? (z)

2 Staat de z in 't kofschip-X? Nee. Ik schrijf stam + de(n). (ik verhuisde)

Zeg de regel die bij de voltooid tijd hoort: *Het is een voltooid deelwoord. Ik denk aan de categoriekaart.*

- *ik ben verhuisd.* Voorvoegsel. Ik hoor de /u/, maar ik schrijf de e. Langermaakwoord. Ik hoor een /t/ aan het eind, dus langer maken (verhuisde). Ik hoor of ik d of t moet schrijven.

Oefen met de kinderen op dezelfde manier met de werkwoorden *reizen* en *blozen*. Laat deze werkwoorden op het bord staan.

OEFENDICTEE

Wijs op de categoriekaart. De kinderen gebruiken hun staalboek.

Denk aan de categorie en aan de regel. Schrijf dan het woord op en schrijf het nummer van de categorie erboven. Zet een sterretje voor een samenstelling.

Zeg elk woord één maal. De kinderen zeggen het na en schrijven het op.

het archief, *Zuid-Europa, de bibliotheek.

Zeg elke zin één maal: 1 **Ik heb door de tijd gereisd.**

2 **Sinds deze vondst weten we dat mensen in de prehistorie niet konden lezen en schrijven.**

3 **Lotte zegt: 'In de oudheid ontstaat het schrift en begint de beschaving.'**

De kinderen zeggen elke zin in koor na en schrijven de zin in één keer op. Ze schrijven bij **prehistorie, oudheid** en **beschaving** het nummer van de categorie erboven. Ze schrijven ook de leestekens op.

NABESPREKING

De kinderen kijken hun dictee na met een kleurpotlood. Schrijf de woorden en de zin op het digibord. Vraag de kinderen om de beurt: *Hoe heb je nagedacht?* Een kind noemt de categorie(ën) en de regel(s).

Woorden:

- **het ar¹⁰ch³ief.** Klankgroep **ar**. Laatste klank **r**. Medeklinker. En dan schrijf ik het woord zoals ik het hoor. Luchtwoord van het versje.

Materiaal leerkracht

- Categoriekaart (na koppeltekens afgedekt)
- Regelkaart
- Regelkaart werkwoorden
- Werkwoordschema
- Woordenlijst

- **Zuid**⁸ - **Eu**¹⁰ **ro**¹⁰ **pa**¹⁰. Samenstelling met koppeltekens. 1^e woord: Zuid. Langermaakwoord. Ik hoor een /t/ aan het eind, dus langer maken. Ik hoor of ik d of t moet schrijven. Koppeltekens. 2^e woord: Europa. Klankgroep **Eu**. Laatste klank **eu**. Tweetekensklank. En dan schrijf ik het woord zoals ik het hoor. Klankgroep **roo**. Laatste klank **oo**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de oo weg. Klankgroep **pa**. Laatste klank **aa**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de aa weg.
- **de bi**¹³ **bli**¹³ **o**¹⁰ **th**²² **eek**. Kilowoord. Ik hoor de /ie/, maar ik schrijf de i. Kilowoord. Ik hoor de /ie/, maar ik schrijf de i. Klankgroep **oo**. Laatste klank **oo**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de oo weg. Theewoord. Ik hoor de /t/, maar ik schrijf th.

Zin 1: Ik heb door de tijd gereisd.

- **gereisd**. Het is een voltooid deelwoord. Ik denk aan de categoriekaart.

Zin 2: Sinds deze vondst weten we dat mensen in de pre¹⁰his¹⁰to¹⁰rie niet konden lezen en schrijven.

- **Sinds**. Woord van het gids-rijtje. Ik denk aan de d.
- **pre¹⁰his¹⁰to¹⁰rie**. Klankgroep **pree**. Laatste klank **ee**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de ee weg. Klankgroep **his**. Laatste klank **s**. Medeklinker. En dan schrijf ik het woord zoals ik het hoor. Klankgroep **too**. Laatste klank **oo**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de oo weg.

Zin 3: Lotte zegt: 'In de oud⁸heid⁸ ontstaat het schrift en begint de be⁹scha¹⁰ving².'

- **oud⁸heid⁸**. Langermaakwoord. Ik hoor een /t/ aan het eind, dus langer maken. Ik hoor of ik d of t moet schrijven. Staat niet op de au-plaat, dus otje-ou. Langermaakwoord. Ik hoor een /t/ aan het eind, dus langer maken. Ik hoor of ik d of t moet schrijven. Staat op de ei-plaat, dus korte ei.
- **be⁹scha¹⁰ving²**. Voorvoegsel. Ik hoor de /u/, maar ik schrijf de e. Klankgroep **scha**. Laatste klank **aa**. Lange klank. En dan neem ik een stukje van de aa weg. Zingwoord. Net als bij ding-dong.

Woordsoorten:

Welke woordsoort is vondst (2)? (zelfstandig naamwoord)

Noem de voegwoorden. (2 en, 3 en)

Noem de voorzetsels. (2 Sinds, in, 3 In)

Observeer de kinderen. Met welke categorie(ën) hebben ze nog problemen? Kom daar de volgende dag bij het opfrissen en/of tijdens het zelfstandig werken op terug.

Materiaal kinderen

- Staalboek
- Kleurpotlood

BLAD 5 | WEEK 2 | LES 1 | VOLTOOIDE TIJD VAN KLANKEVAST WERKWOORD MET Z

* OPDRACHT 1 Welke **werkwoorden** horen bij elkaar? Verbind. Kleur de **voltooid** tijd.

wij reizen	wij kneuzen	jullie blozen	jullie hebben geraasd
wij hebben geniesd	wij hebben gereisd	jullie hebben gesmoesd	jullie hebben gepeinsd
wij hebben gekneusd	wij hebben gegrijnsd	wij razen	jullie hebben gebloosd
wij grijnzen	jullie niezen	wij peinen	jullie smoezen

* OPDRACHT 2 Maak de rijen af.

plonzen	ik plons	hij heeft geplonsd
sjezen	ik sjees	zij hebt gesjeesd
grijnzen	ik grijns	wij hebben gegrijnsd
prijzen	ik prijst	hij heeft geprijst
glanzen	het glanst	het heeft geglansd
hozen	het hoost	het heeft gehoosd
plenzen	het plent	het heeft geplensd
gonzen	het gorst	het heeft gegonsd

* OPDRACHT 3 Schrijf het **leenwoord** op.

de champi o ns	de champignons	de m u sical	de musical
het cr o santje	het croissantje	de barbe b e	de barbecue
de c o lke	de cake	en e usiast	enthousiast
de milks h	de milkshake	de voil l mail	de voicemail
de ju s	de jus	het inter v uw	het interview
het biscu i tje	het biscuitje	che c en	checken

* OPDRACHT 4 Vul een **langermaakwoord** met **heid** of **teit** in. Bedenk daarna een antwoord op de vraag. Schrijf het in een zin op.

	Wat is jouw specialiteit als kok?	eigen antwoord
	Hoe zorgt de klaar-over voor onze veiligheid ?	
	Waar komt die boosheid vandaan?	
	Over welke actualiteit lees je vandaag?	

GA VERDER MET DE WERKWOORDEN OP BLADZIJDE 69.

ZELFSTANDIG WERKEN

De kinderen maken tijdens hun dag- of weektaak de oefeningen van deze week in het werkboek.

TIP

Bij langere zinnen kunt u bij het oefendictee de zin in twee delen oplezen. Elk zinsdeel leest u dan één maal.

Gebruik bij 't kofschip-X de term **werkwoord zonder -en, niet de stam**. Bij reizen is het werkwoord zonder -en: reiz. De stam is: reis. Voor de kofschipregel is het werkwoord zonder -en nodig; voor het opschrijven van het woord is de stam nodig. Haal deze termen dus niet door elkaar.